

Nataša Kozlevčar

Neodvisna ženska z bičem

10 korakov do tvoje
finančne neodvisnosti

Neodvisna ženska z bičem

10 korakov do tvoje finančne neodvisnosti

<i>Autor:</i>	mag. Nataša Kozlevčar
<i>Lektoriranje:</i>	Nataša Purkat, Lektor'ca
<i>Oblikovanje knjige in naslovnice:</i>	Lana Stojan, Proteam
<i>Izdal in založil:</i>	Vezovišek & Partnerji d.o.o.

Ljubljana, november 2016

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

336-055.2(035)(0.034.2)

KOZLEVČAR, Nataša, 1978-

Neodvisna ženska z bičem [Elektronski vir] : 10 korakov do tvoje
finančne neodvisnosti / Nataša Kozlevčar. - 1. elektronska izd. - El.
knjiga. - Ljubljana : Vezovišek & Partnerji, 2016

Način dostopa (URL): <http://www.biblos.si>

ISBN 978-961-93851-2-8 (pdf)

287128320

Kazalo

Vse je mogoče	5
Zahvala	6
O meni	7
<hr/>	
Úvod	9
Zakaj sem se odločila, da to knjigo posvetim ženskam?	10
Je... se, svoboda!	14
Smo družba robotov	14
Je... se, Svoboda!	15
Sama sebi največja sovražnica	17
Nič več ni tako, kol je bilo	20
Ne bo lahko, a je vredno	25
<hr/>	
Varčevala bom za svojo super seksi prihodnost!	28
Prvi korak – popiši svoje premoženje in obveznosti	29
Drugi korak – popiši svoj proračun	33
Tretji korak – odhodki večji od prihodkov	36
Kako lahko zmanjšam svoje stroške?	36
Kako lahko povečam svoje prihodke?	37
Četrty korak – moj cilj je super seksi pokojnina	40
Peti korak – preveri zdajšnje rešitve	43
Kateri trije stebri obstajajo?	43
Kombinacija: zaščita in varčevanje – kako gre to dvoje skupaj?	48
Kdo je tvoj osebni finančni svetovalec?	50
Šesti korak – koliko tveganja si pripravljena prevzeti?	53

Sedmi korak – izračunaj višino varčevanja	58
Osmi korak – išči primerne rešitve	60
Upoštevaj stroške	62
Izberi rešitve z majhno povezanostjo	66
Kaj pa likvidnost in fleksibilnost?	67
Ali varčevanje vpliva na znesek za plačilo vrtca ali otroškega dodatka?	67
Deveti korak – Spremljaj svoj načrt enkrat letno in ga po potrebi prilagajaj	72
Deseti korak – Vztrajaj in doseži finančno neodvisnost	74

Tvoja dediščina	84
Zdravje je bogastvo, zaščita je obvezna	86
S prijateljico se pogovarjaj o pravih stvareh	91
Živi svoje sanje	94

Literatura, ki jo priporočam	97
Izjave žensk	98
O avtorici	102

Vse je mogoče

Ali si si kdaj predstavljala, da boš počela to, kar počneš danes? Si svojo pot skrbno načrtovala ali se je kar spontano zgodila? Kako se počutiš zdaj in tu?

Se vidiš v tem? Sem pridna, delam vsaj 40 ur na teden, ko imam čas, se uležem pred TV, da se malce sprostim. In tako do svojega 65. leta, ko se bom končno lahko upokojila.

Bi se želela videti v tem? Delam, kar hočem in kadar hočem. Sem neodvisna.

Sama verjamem v moč misli in načrtovanja. Če si neko stvar močno želiš, o njej razmišljaš, jo načrtuješ, vzameš stvari v svoje roke, je velika verjetnost, da se bo zgodila. Res je, kar nekaj ovir je lahko na poti, a naj te to nikar ne odvrne od tvojih ciljev. Vse je mogoče!

To knjigo sem napisala, ker sem sama spoznala, da sledim napačnim ciljem. Nisem si zastavila pravih ciljev in nisem imela načrta; danes sledim svoji finančni neodvisnosti. Ob zastavljenem ritmu bom svoj cilj predvidoma dosegla v osmih letih. Pri vsem skupaj je najlepše to, da že danes uživam v tem, kar počnem.

Načrtovanje tvojega sanjskega življenja se začne danes! Finančni načrt za prihodnost je načrt, ki bi ga morala imeti vsaka ženska, a ga nima skoraj nobena. Z veseljem bi ti rekla, da se s tem lahko tolažiš, a če je to tvoja tolažba, potem še nisi pripravljena in lahko to knjigo kar odložiš.

Si želiš super seksi prihodnost?

Vsekakor!

Ne, hvala, ne iščem nasvetov za svojo finančno prihodnost.

Obljubim, da bom poskušala biti karseda razumljiva. Finance morda res niso privlačne, a neodvisnost je.

»Če nečesa ne znaš razložiti šestletniku, sam ne razumeš, kaj želiš povedati.«

Albert Einstein

Zahvala

Zahvala moji družini

Mož mi je nekega dne rekel: »Zakaj ne napišeš knjige in tako pomagaš več tisoč ženskam, ki ne vedo, kako se lotiti oziroma kako stopiti na pot svoje finančne varnosti? Vem, da želiš pomagati, a si le ena in tvoje ure so omejene. Knjiga pa ima doseg in tvoja vsebina, ki jo želiš predajati, lahko marsikateri prihrani slabo voljo in pričara njene sanje.«

Boris, hvala za tvoje besede, brez tebe te knjige ne bi bilo.

Hvala tudi mojima malčkoma, ki sta razumela, ko je mamica rekla, ne morem zdaj, pišem. Res sta že velika.

Hvala mojima staršema, ki sta mi dala dobro podlago in dobre finančne vzore, da lahko danes pomagam drugim.

Zahvala mojim strankam, prijateljem in sodelavcem

Hvala za zaupanje, hvala za vsa priporočila, hvala, da ste z mano. Brez vas danes ne bi bila tu, kjer sem, ko skupaj z Ano in Mitjo ter drugimi sodelavci orjemo ledino.

Hvala mojima poslovnima partnerjema, Mitji in Ani Vezovišek, ki sta pred menoj napisala čudoviti knjigi in mi rekla, da je prostor še za eno.

Hvala Nini, ker me je spodbujala in me vsak dan spraševala, kdaj bo lahko dobila osnutek v branje.

Hvala Lani za oblikovanje knjige. Krasno je spoznati človeka, ki ima toliko idej, kot jih imaš ti. Lepo je videti, da živiš za ustvarjanje in da si v tem našla svojo sanjsko pot.

O meni

Moje otroštvo je bilo lepo. Spomnim se prijetnega vonja in topline doma, ki ju privoščim vsakomur. Od četrtega leta se spomnim dogodkov, prej ne, a vem, da mi je bilo od nekdaj lepo. Živelim smo z dedkom, očetom mojega očeta, Anton mu je bilo ime. Imel je določena pravila, a za otroke je bil to najboljši ded, kar si jih lahko predstavljate. S sestrico Tino naju je učil vožnje s kolesom, plavanja pod vodo, peli smo pesmice, zelo rad je kartal. Pri nas doma smo kartali, odkar pomnim. Tako sem že pri sedmih letih kartala z očetom, mamico, dedkom in stricem; to je bila moja najljubša igra, poleg igranja policajev in ravbarjev. Odrasli se niso mogli načuditi, kaj vse si lahko zapomnim: štela sem taroke, barve, vedela, koliko točk so zbrali nasprotniki, koliko jaz. Vsi, ki imate otroke, veste, da vas lahko premagajo v spominu. Preprosto si vse zapomnijo. Še danes hitro seštevam in odštevam prav zaradi iger s kartami iz otroških let.

V tistih časih nismo imeli veliko, pa vendar smo imeli vse. Očka in mami sta zidala hišo. Prijatelji so mešali beton, otroci smo se podili po travnikih, babice in dedki so pristavili kakšen kovanec. Življenje je bilo res lepo.

Ko sem šla v 1. razred, so ugotovili, da hitro tečem. Na tekmovanjih sem bila, na svoje veselje, vedno prva. Moj očka, s katerim sva bila kot rit in srajca, je bil najzvestejši in najglasnejši navijač na vsaki tekmi; ponosen je bil. Vsi so govorili, da imam hitre noge po babici. Moja babica je Helena Žigon, znana najstarejša slovenska maratonka. A vztrajala v tem športu nisem. Pa ne zato, ker ne bi hotela, temveč zato, ker me je bilo strah poraza. Strah pred tem, da bi razočarala očka. Pa čeprav on nikdar ni bil razočaran. Odločila sem se za karate, šport, ki mi je prirasel k srcu, a zanj nikoli nisem bila tako nadarjena. Res je, bila sem podprvakinja, ekipna prvakinja, a saj veš, konkurenca v tem športu ni tako močna.

V šoli mi je šlo vedno dobro. Uživala sem v športu, matematiki, angleščini in ruščini. Potem sta sledila študij in podiplomski študij (MscBA), ki sta mi dala še večjo širino ter okrepila poslovno in kmečko logiko. In ta kmečka logika se me drži še danes.

Ni treba, da si čudežen otrok, da bi poskrbela zase in za svojo seksi prihodnost. Potrebujesh le malce več finančne pismenosti ter načrt in disciplino, da slediš temu načrtu.

Tudi tebe zanima, zakaj je naslov knjige Neodvisna ženska z bičem? Nekateri so me spraševali, ali sem tako zelo huda, da imam pri svetovanjih bič. Ne, nimam biča in to ni takšen bič, kot ga poznaš. Res je, da ne sprejemam

izgovorov in da te, če zaideš s poti, res grdo pogledam, a ti dam hkrati tudi vedeti, da si zase odgovorna sama in da lahko največ narediš prav ti! To je bič, ki ga imaš v sebi in te opozarja, ko skreneš s poti ali brezciljno tavaš. In ja, sem na poti, da postanem neodvisna ženska in tudi ti si lahko, če se tako odločiš.

»Ljudje,« je rekel Mali princ, »se gnetejo v brzovlakih, toda pozabili so že, kaj so hoteli. Torej se vrte v začaranem krogu. To ni vredno truda.«

*Antoine de Saint-Exupery, Mali princ
(prevod: Ivan Minatti)*

Uvod

Naše življenje je, hočeš nočeš, povezano z denarjem. Upravljanje denarja je znanost, ki se je žal nismo naučili v nobeni šoli. Le malokatera ima to srečo, da je imela v odraščanju dobre vzornike. Bolj ali manj smo prepuščene same sebi in le upamo lahko, da so naše odločitve kolikor toliko prave.

A moje izkušnje kažejo, da tovrstne odločitve pogosto žal niso prave in da so finance eden najpogostejših vzrokov za stres. Če bi imela svoje ali družinske finance pod nadzorom, bi ti bilo mnogo lepše. In ne boš verjela, tudi zdravje bi bilo boljše. Postani gospodarica svoje prihodnosti in ne išči izgovorov, ki niso nič drugega kot ovira, da ničesar ne storiš drugače, kot si delala do zdaj.

Seveda, razen če:

- si super zadovoljna s svojim trenutnim stanjem,
- se pelješ po poti, ki je ravna in brez finančnega stresa, vse do konca.

V tem primeru bom vesela, če boš z mano delila svojo zgodbo. Vsaka uspešna zgodba nam da nov zalet, da še aktivneje stremimo k svojemu cilju. Naj srečne zgodbe postanejo gonilo naših uspehov in navdih za nov začetek.

Zakaj sem se odločila, da to knjigo posvetim ženskam?

Moje delo osebne finančne svetovalke je vedno pestro. Stranke imajo različne izzive in izkušnje, nekatere vodijo svoje finance, druge so odgovorne tudi za vodenje družinskih financ, torej upravljajo svoje in partnerjeve finance. A oboje je izredno odgovorno in ne najbolj preprosto. Pri svojih svetovanjih sem ugotovila, da imamo ženske vsaj pet skupnih značilnosti, ki imajo velik vpliv na našo prihodnost:

- **ne želimo veliko tvegati in so zato naši cilji težje dosegljivi,**
- **imamo v povprečju nižjo plačo in s tem nižjo pokojnino,**
- **živimo dlje,**
- **smo strastne nakupovalke;** ja, res je. Težko gremo mimo izložbe, ko vidimo tako lepe čevlje, jakno ali torbico,
- **živimo v limitu;** banke so tako dobre z nami, da nam odobrijo limit, nato nam ga po potrebi še malce povečajo, kajne?

Poglejmo, kako vsaka od teh značilnosti vpliva na našo usrano prihodnost.

1. Ne želimo veliko tvegati

Kadar govorimo o varčevanju ali naložbenju, smo ženske bolj previdne in manj samozavestne. Naše razmišljanje je celovitejše, zato se spopadamo z možnimi nevarnostmi, ki jim pripisujemo velik pomen. Naši portfelji so zato manj tvegani ali bolj konzervativni. Posledično lahko pričakujemo manjšo donosnost, naši cilji pa so zato težje dosegljivi.

2. V povprečju imamo nižjo plačo

Ženske v Sloveniji imamo v povprečju nižjo plačo. Poleg nižje plače na pokojnino žensk lahko vplivajo še drugi dejavniki: čas materinstva, polovični delovni čas zaradi skrbi za otroke, včasih tudi nekajletni popoln izostanek od dela. Vse to vpliva na našo pokojnino, ki je precej nižja od pokojnine moških; **ženske v Sloveniji imamo v povprečju za 24 odstotkov nižje pokojnine od moških** (EIGE, 2012). Razlika med pokojninami med moškimi in ženskami v Sloveniji je sicer manjša kot v celotni Evropski uniji, saj v Uniji upokojenke v povprečju prejemajo za več kot 30 odstotkov nižje pokojnine od moških, je pa zato stopnja revščine starejših žensk v Sloveniji med najvišjimi v Uniji (EIGE, 2015).

3. Živimo dlje

Glede na povprečno starost ob upokojitvi in pričakovano življenjsko dobo lahko predvidimo, da bomo ženske v pokoju v povprečju preživele več kot 25 let oziroma 7 let več kot moški. In zakaj ženske živimo dlje?

- Ženske preprosto manj tvegamo kot moški. Poškodbe so namreč pogosteje vzrok za smrt pri moških. Del možganov, ki v sprednjem delu lobanje nadzoruje odgovornost in preračunavanje tveganosti, je pri ženskah bolj razvit kot pri moških. Na tem mestu nam je torej v prid, da smo tveganju manj naklonjene.
- Ženske delimo težave s prijatelji in se na ta način nekoliko razbremenimo stresa, medtem ko moški svoj stres zadržujejo v sebi.
- Več damo na zdravje. Pogosteje obiskujemo zdravnika, hodimo na preventivne preglede in ne zanemarjamo simptomov morebitnih bolezni.

4. Smo strastne nakupovalke

O tem se bom razpisala v naslednjem poglavju.

5. Živimo v limitu

Verjamem, da misliš, da je banka tvoja prijateljica, ki ti odobri limit, ko ga potrebuješ. Da si lahko kupiš stvari, ko nimaš več svojega denarja. Vprašanje pa je, ali veš, koliko za ta limit plačuješ. Včasih v hecu stranki povem, da bi bila z veseljem njena banka jaz, saj 10-odstotnih obresti ne dobim nikjer brez izredno velikega tveganja. Se ti zdi, da si zelo tvegana stranka in torej ne boš poravnala limita? Kako bi se počutila, če bi ti rekla, da poravnaj limit in od zdaj živi od tistega, kar imaš? Morda bi te malce stisnilo pri srcu. Kaj pa, če bi teh deset odstotkov, ki jih zdaj plačuješ banki, raje plačevala sebi? Se to sliši bolje?

To, da si dolžna, je pogost vzrok za tesnobo. Verjetno se strinjaš, da nič ni vredno več kot svobodno dihati. Hitro preberi, kaj lahko že danes storiš, če si se zaplezala:

- če tvoji stroški posojila zajemajo do 3-odstotne obresti glavnice, dolg odplačaj počasi in denar preusmeri v varčevanje za svojo prihodnost,
- če tvoji stroški posojila zajemajo od 3- do 5-odstotne obresti glavnice, dolg odplačaj čim prej,
- če tvoj dolg stane več kot 5-odstotne obresti glavnice, ga odplačaj takoj.

Sliši se preprosto, resnica je, da ni lahke poti, morala boš spremeniti vzorce. Ana Vezovišek bi ti svetovala, da stori takole:

1. sestavi seznam vseh svojih dolgov,
2. odpravi vse nepotrebne izdatke. Poudarek je na vseh, tudi če stanejo malo; 5 evrov + 5 evrov + 5 evrov boš od zdaj raje namenila odplačevanju dolgov,
3. svoje dolgove razvrsti po velikosti od najmanjšega do največjega in jih takoj začni odplačevati. Če izbiraš med dvema, vedno izberi tistega z višjo obrestno mero.

Ko boš odplačala vse dolgove, me pokliči, da ti čestitam.

Ali si že ugotovila, kako naše značilnosti vplivajo na usrano prihodnost?

Pred časom sem izgubila deda. Ni bilo lahko. A še vedno je, hvalabogu, z nami moja babi, ki živi v hiši v Ljubljani. Ker je imel ded zelo dobro plačo in posledično pokojnino (pokojnine so bile namreč v času pred osamosvojitvijo človeka dostojne), smo ji svetovali, naj po dedovi smrti zaprosi za vdovsko pokojnino. To se je v njenem primeru splačalo, saj je sama imela precej nižjo pokojnino, zdaj pa namesto svoje prejema 70 odstotkov moževe. Babi močno pogreša deda in se večino časa ukvarja z njegovo izgubo, a finančnih težav nima. Sicer slaba tolažba, pa vendar. Spomni se, kolikokrat si ti ali tvoji bližnji niste mogli vzeti časa zase ali za slovo, ker ste se morali ukvarjati z vprašanjem, kako boste položaj finančno rešili. Prepogosto.

Želim si:

- da bi imela lepo jesen življenja,
- da te ne bi skrbelo za vsakdanji kruh,
- da bi lahko uresničila svoje želje, potovala, si privoščila koncert ipd.,
- da bi bila zdrava,
- da bi v prihodnjih 20 letih dosegla finančno neodvisnost.

Zato sem se odločila, da to knjigo posvetim ženskam. To ne pomeni, da lahko delo opravim namesto tebe. Ne, tega ne morem in ne znam. Sama boš morala zavijati rokave in se podati na pot svoje neodvisnosti. A verjemi, vredno je.

Marsikdo mi reče, zakaj toliko razmišljam o prihodnosti. Saj ne več. Jaz sem namreč svojo dorekla, živim tu in zdaj, mirno in srečno. Zdaj si ti na vrsti.

*Danes boš obrnila nov list!
Seksi čevlje in seksi torbico boš
zamenjala za seksi prihodnost!*

Je... se, svoboda!

Imaš občutek, da si se odpovedala svoji svobodi? Da te potolažim, to ni bila tvoja zavestna odločitev, to je odločitev sistema, ki te počasi upogiba, da boš nekoč dovolj upognjena in boš lahko delovala tako, kot te potrebuje.

Se tudi tebi zdi, da je sistem kot narejen za ženske ali da smo morda me idealno ustvarjene za ta sistem? Res je, da smo ženske večje potrošnice kot moški in da imamo na voljo vse, kar si poželimo: od krem proti gubam, petk, do ekozdravja. Toda ali se tudi ti kdaj vprašaš, kakšno je tvoje zadovoljstvo z nakupom cunjic ali drugih razkošnih dobrin? In kako dolgo traja? Je to res pot, ki ji želiš slediti?

Velikokrat se spomnim časa, ko sem bila majhna, ko ni bilo stvari na vsakem vogalu, ni bilo oglasov ob cesti ... Smo bili takrat nesrečni? Je res tako pomembno, oblačila katere znamke nosim, kakšna očala imam in kateri avto vozim?

Pred časom sem prebrala članek dr. Vesne Godina in v njem omenja: »Vsi nasveti in postopki, ki nam jih trg ponuja, so namenjeni samo temu, da trg ostane. Krema proti gubam ne deluje, ker proizvajalci niso tako neumni, da bi v kremo dali nekaj, kar bi resnično delovalo. Trg ne bo dajal dejansko koristnih nasvetov, ker to kapitalu ni v interesu. Živimo v najbolj nesrečni družbi od vseh možnih. Cilj kapitala je samo to, da ugotoviš, da nisi popolna, nato pa ukrepaš. Če bi bila kronično zadovoljna, bi bila namreč zelo slaba potrošnica.«

Smo družba robotov

Da sem kot robot, me je prešinilo že pred časom, ko sem vsako jutro ob isti uri stala na križišču, v katerem sem opazovala dogajanje okoli sebe. Ugotovila sem, da skoraj vsak dan srečujem istega človeka, ki spreha psa, dva tekača, ki merita svoj čas (po možnosti zato, da ne bosta zamudila v službo), ne boš verjela, videvala sem celo iste voznike. In nekega dne sem se vprašala: »Si res vse življenje želim stati na tem križišču ob točno določeni uri in videti iste ljudi?«

To je bil še čas, ko sem vsak dan dobessedno hitela od doma v vrtec, iz vrtca v službo, iz službe v vrtec, če sem bila jaz tista, ki sem prevzela otroka, in nato domov. Če mi ni bilo treba po otroka v vrtec, sem »prosti čas« izkoristila, da sem delala še malce dlje in se domov vrnila zvečer.

A zanimivo je, da te delo vedno počaka. In ne glede na to, koliko delaš, vedno se najde kaj novega: novi projekti, nove naloge, ki bi morale biti končane včeraj. Ti je to znano? Takrat si nisem znala zamisliti, da bi si med službenim časom vzela eno uro časa in odšla na primer na sprehod ali daljše kosilo itd. Povsem lahko pa sem si predstavljala, kako vsak ponedeljek delam do poznih večernih ur.

Pablo Neruda: Počasi umira

*Počasi umira, kdor postane suženj navad,
ki si usak dan postavlja iste omejitve,
kdor ne zamenja rutine, kdor si ne upa zamenjati barv,
kdor ne govori s tistimi, ki jih ne pozna ...*

*Ne dovolj si počasnega umiranja!
Tvegaj in uresniči želje še danes!
Živi za danes ...*

Je... se. Svoboda!

Ja, res je, naslov je zelo podoben prejšnjemu, a ni povsem enak. Opaziš razliko?

Pred kratkim je imela umetnica in kolegica Darinka razstavo. Ni me presenetilo, da je bilo njeno delo znova imenovano za eno najboljših. Sama je vsekakor netradicionalna, posebna in taka so tudi njena dela. Tokratno delo je ponazarjalo, da smo vsi črne mravljice, ki hodimo po poti, ki so jim jo utrlj drugi. Le ena mravljica – bela – se je odločila, da bo hodila po drugi poti. Želela je biti drugačna.

Odločila se je in rekla: »Je... se. Svoboda!«

Odločitev je vse, kar potrebuješ. Ne pravim, da postani revolucionarka, želim pa si, da ima tvoje življenje smisel. Bodi drugačna od drugih. Saj vem, verjetno razmišljaš, da biti drugačna v našem sistemu pomeni:

- da imaš lahko težave, ker nisi v skladu z že ustaljenimi normami,
- da si izločena,
- da nisi normalna. Toda ali si res želiš biti normalna, če je to, kar počnemo danes, normalno?

Slika 1: Izdelek umetnice Darinke Lapajne

Ali si opazila, da je večina ljudi danes nesrečna? Večina jih ima kredite, živi od plače do plače in ne ve, kako bo preživela, če ne bo dobila naslednje plače. Si res želiš biti normalna in capljati z njimi?

»Normalno je, da se oblečeš in odpraviš na delo. Se voziš v koloni z avtom na lizing, s ciljem priti v službo, da lahko plačaš obleko in avto in hišo, ki je prazna večino dneva, da si lahko privoščiš v njej živeti.«

Ennie Goodman

Sama sebi največja sovražnica

Se še spomniš svojih novoletnih zaobljub? Si katero uresničila? In potem pride novo leto in novo novo leto in tako znova in znova, zaobljube se ponavljajo, želje ostajajo iste, a žal neuresničene. Ali si to res lahko privoščiš?

Zakaj misliš, da se bo nekaj spremenilo, če počneš vse enako?

AH, KJE JE ŠE PENZIJA!

Z varčevanjem
sem že poskusila,
a bila ragočarana.

KO BOM STARA,
BOM IMELA NIŽJE
ŽIVLJENJSKE
STROŠKE.

OD SVOJE PLAČE BI
LAHKO ZA VARČEVANJE
NAMENILA TAKO
MALO, DA NIMA
SMISLA.

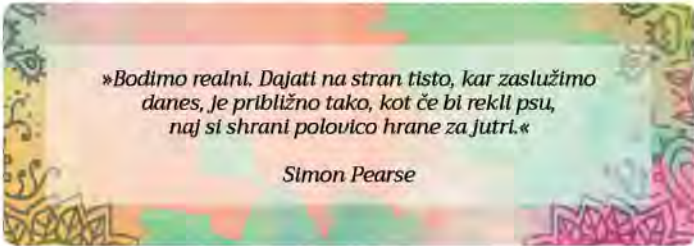
Ne najdem se v množici
finančnih produktov in
jih ne razumem.

Država vse vzame.
Finance niso zame.

ZAKAJ BI VARČEVALA?
SAJ PENZIJE TAKO
ALI TAKO NE BOM
DOŽIVELA.

PREMLADA SEM,
DA BI SKRBEČLA ZA
FINANCE.

Zdaj si si obljubila, da je čas za spremembo. Zato se vsakič, ko boš iskala izgovor, spomni na to, ga zakleni v predal in ključ zavrzi.

»Bodimo realni. Dajati na stran tisto, kar zaslužimo danes, je približno tako, kot če bi reklj psu, naj si shrani polovico hrane za jutri.«

Simon Pearce

1. Ah, kje je še penzija!

Obrestno obrestni račun je močna sila finančnega sveta, ki tudi iz majhnih zneskov na dolgi rok dela čudeže. Zavedaj se, da se na vsakih deset let zamujenega varčevanja stopnja varčevanja podvoji ali celo več kot podvoji.

Tabela 1: Stopnja varčevanja v odstotku neto plače glede na leta varčevanja

Stopnja varčevanja	Začetek varčevanja pri			
	25 letih	35 letih	45 letih	55 letih
	5 %	10 %	20 %	52 %

Vir: Lastni izračun

V primeru, da začneš varčevati pri 25 letih, potrebuješ za svojo dostojno prihodnost nameniti le 5 odstotkov svoje plače, v kolikor začneš varčevati 20 let kasneje, torej pri 45 letih, pa že 20 odstotkov. V izračunu so upoštevane 5-odstotna realna donosnost v času varčevanja, 1-odstotna v času izplačevanja in 80-odstotna nadomestitvena stopnja, če se upokojiš pri 65 letih in si izplačuješ dodatno rento 25 let. Predpostavka je, da boš iz prvega stebra prejela 50 odstotkov svoje zadnje neto plače. Če bo višina nižja, bi morala varčevati več, to velja tudi, če boš živela dlje.

2. Ko bom stara, bom imela nižje življenjske stroške.

Žal to ne drži, saj se v starosti poveča možnost bolezni in povezanih stroškov, zato izgovor, da boš na stara leta potrebovala manj, črtaj s seznama. Živela boš dlje kot tvoji dedki in babice, poleg tega boš tudi bolj zdrava in pri močeh. Bi si res želela leta in leta močnih nog in bistre glave ždeti pred televizorjem? Ali pa bi rada zares živela tudi pri 85 letih?

3. Z varčevanjem sem že poskusila, a bila razočarana.

Poišči prave razloge in sprejmi svoj delež odgovornosti – si sklenila varčevanje za 25 let in ga prekinila po petih? Si vsa jajca vložila v eno, tvegano košaro? Si denar vsakih nekaj let preselila iz enega v drug finančni produkt? Ni panike, storila si nekaj napak in se iz njih nekaj naučila. Zdaj boš stopila na pravo pot.

4. Ne najdem se v množici finančnih produktov in jih ne razumem.

Ja, to pogosto slišim in res bi bilo prav, da ne sklepaš stvari, ki jih ne razumeš. A zakaj je potem toliko napačnih stvari sklenjenih?

Tudi fizike prvi dan v šoli nihče ni razumel, pa smo se je vseeno naučili vsaj nekaj. Danes so nam na voljo vse informacije, poišči jih! Ključno je, da veš, kaj želiš doseči z varčevanjem, koliko si pripravljena tvegati za dosego cilja in komu boš zaupala svoja sredstva. Ne dopusti pa, da te zavede pohlep. Vedno znova se izkaže, da stvari, ki se zdijo predobre, da bi bile resnične, tudi v resnici so in na koncu ostaneš praznih rok.

5. Od svoje plače bi lahko za varčevanje namenila tako malo, da nima smisla.

Tudi če lahko privarčuješ le nekaj deset evrov na mesec, je to bolje kot nič. Ker si pametna in iznajdljiva, ni vrag, da v bližnji prihodnosti ne bi zaslužila več in boš lahko tudi za varčevanje namenila več. Naj ti namignem, da naša Ana Vezovišek vedno najde možnost tudi pri zdajšnjih prihrankih.

6. Zakaj bi varčevala? Penzije tako ali tako ne bom doživela.

Oblikovanje pokojninskega načrta z naslovom Zgodnja smrt ni načrt. Kaj pa, če boš doživela 90 let? Za to imaš res veliko verjetnost. Da boš doživela 100 let, je malo manj verjetno, vendar je. Raje načrtuj krasno prihodnost in jo tako tudi živi.

Če si danes na poti, ki ti ne ustreza in te ne pelje tja, kamor želiš, moraš nekaj spremeniti. Nihče tega ne bo naredil namesto tebe. Ti si tista, ki imaš moč to spremeniti. Veš, da če boš še naprej delala isto in upala na drugačen rezultat, ne boš uresničila svojih želja.

*Bodi iskrena do sebe in si priznaj,
če ne želiš doseči svojega cilja!*

Nič več ni tako, kot je bilo

Ko govorimo o prihodnosti ... **Kdaj bi pravzaprav morale začeti varčevati za prihodnost, da bo iz negotove postala seksi?**

Izbiraš lahko med temi možnostmi:

1. prva zaposlitev,
2. poroka,
3. otroci,
4. približujem se upokojitvi,
5. sem upokojena.

Si ugotovila? Seveda, ob prvi zaposlitvi. Moj namen ni, da bi te obremenjevala s številkami, a nekaj števil je vendarle potrebnih, da ti bo jasno, kdaj moraš stvari vzeti v svoje roke.

Res je, da že ob prvi zaposlitvi začneš obvezno varčevanje za svojo prihodnost, za pokojnino. A žal ti prispevki, ki jih danes plačuješ iz bruto plače, ne bodo prinesli tvoje seksi pokojnine. Neizpodbitno je, da bodo pokojnine iz prvega stebra skromne.

Poglejva si primer, ki je sicer prikazan za moške, ki se jim, mimogrede, tudi ne godi dobro in bodo prav tako morali poskrbeti za svojo seksi prihodnost, a nič drugače ne bi bilo za žensko, le da bi bil odmerni delež 60,25 odstotka namesto 57,25 odstotka. Osnova je najboljših zaporednih 22 let v letih od 1981 do 2002, in sicer v višini 1.521,29 evra. Naj poudarim, da v tem obračunu nista vključena malica in prevoz, temveč samo postavke, od katerih plačuješ prispevke. Pokojnina, ki jo bo prejemal moški, ki je pridno delal 40 let, je 57,25 odstotka osnove, kar znese 871 evrov. In ne boš verjela, čeprav je znesek precej nižji od tega, kar je vajen, je mnogo višji od slovenske povprečne pokojnine.

Slika 2: Primer izpisa informativnega izračuna

Prikaz 22 - letnih pokojninskih osnov

obdobje	povprečna mesečna osnova SIT	povprečna mesečna osnova EUR
1979 - 2000	351657,36	1509,17
1980 - 2001	362727,86	1513,63
1981 - 2002	364562,52	1521,29
1982 - 2003	362621,98	1513,19
1983 - 2004	361441,37	1506,26
1984 - 2005	360654,69	1504,98
1985 - 2006	354628,31	1479,83
1986 - 2007	0,00	1447,40
1987 - 2008	0,00	1415,99
1988 - 2009	0,00	1400,99
1989 - 2010	0,00	1365,29
1990 - 2011	0,00	1343,52
1991 - 2012	0,00	1347,88
1992 - 2013	0,00	1341,20
1993 - 2014	0,00	1313,12
1994 - 2015	0,00	1306,26

Za zavarovance je najugodnejša 22 - letna pokojninska osnova na podlagi plač oziroma osnov zavarovanja iz obdobja 1981 - 2002 in znaša 1521,29 EUR.

Odmera in uskladitev pokojnine od dejanske pokojninske osnove

Datum pričetka izplačevanja	::	1.11.2016	Dejanska pokojninska osnova	::	1.521,29
Oznaka	::	57.25	Znesek pokojnine	::	870,93

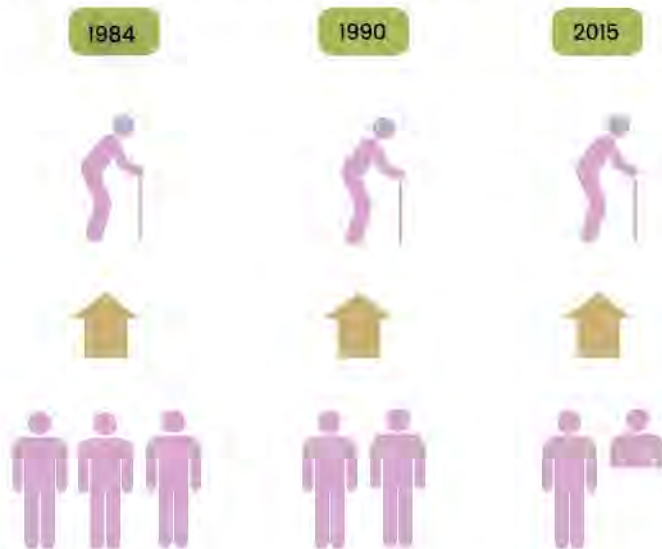
Pokojnina po dejanski osnovi znaša 870,93 EUR.

Vir: ZPIZ, oktober 2016

Se morda sprašuješ, zakaj tako padanje višine pokojnin?

1. Projekcije ZPIZ-a kažejo, da se bo delež starejših od 65 let s 17 odstotkov v letu 2013 do leta 2060 povečal na 29 odstotkov.
2. Naša življenjska doba naj bi se vsako leto podaljšala za dva meseca, to pomeni, da naj bi leta 2060 ženske v povprečju živele do 89. leta.
3. OECD za ciljno stopnjo nadomestitve predlaga 70 odstotkov zadnje mesečne plače. To na splošno pomeni, da mora biti tvoja pokojnina vsaj v višini 70 odstotkov zadnje plače, da ti ne bi bilo treba spreminjati življenjskih navad. Menim, da bi morala biti nadomestitvena stopnja še višja, 80-odstotna.
4. Razmerje med številom delavcev in upokojenecv se drastično manjša. Leta 2015 je delal samo še 1,3 človeka za enega upokojenca, še pred 35 leti pa je bilo to razmerje 3 : 1.

Slika 3: Število zavarovancev na upokojenca od leta 1984 do leta 2015

Vir: ZPIZ

Profesorji z Ekonomske fakultete v Ljubljani so že pred časom prikazali dejanski razvoj izračuna pokojnine ter opozorili na potrebne spremembe in prepočasno odzivanje države in finančnih institucij. Izračun predpostavlja moškega, ki je ves čas prejemal povprečno plačo in se upokojil s 40 leti pokojninske dobe. Zdaj se verjetno sprašuješ, zakaj moškega? Ker izračuna za ženske ni, saj je posebnosti pri ženskah več in je izračun težje narediti. V vsakem primeru danes v primeru izračuna pokojnin med spoloma ni večjih razlik. Dejanska odmerna stopnja je 57,25 odstotka za moške in 60,25 odstotka za ženske.

Tabela 2: Upadanje višine pokojnine od leta 2000

Upokojitev v prvi polovici leta	Odmerna stopnja za moškega s 40 leti pokojninske dobe (v %)	Valorizacijski količnik v predhodnem letu	Dejanska odmerna stopnja za moškega s 40 leti pokojninske dobe (v %)	Osnova
Pred letom 2000				Najboljših zaporednih 10 let
2000	84,75	0,841	71,27	Postopno podaljševanje na najboljših 18 zaporednih let do leta 2008
2001	84,25	0,821	69,17	
2002	83,75	0,829	69,43	
2003	83,25	0,791	65,85	
2004	82,75	0,787	65,12	
2005	82,25	0,772	63,50	
2006	81,75	0,777	63,52	
2007	81,25	0,763	61,99	
2008	80,75	0,749	60,48	
2009	80,25	0,754	60,51	
2010	79,75	0,755	60,21	
2011	79,25	0,740	58,65	
2012	78,75	0,732	57,65	
2013-2020	57,25	1,000	57,25	Postopno podaljševanje na najboljših 24 zaporednih let do leta 2018
BELA KNJIGA	Predlog je postopno podaljševanje na najboljših 34 zaporednih let.			

Vir: Čok, Sambt, Berk Skok in Košak, 2010 in 2016, ZPIZ

Kaj to pomeni? Če bi bila tvoja povprečna plača v najboljših 24 zaporednih letih 1.000 evrov neto, bi ob trenutni zakonodaji ob upokojitvi prejela 600 evrov, moški celo nekoliko manj, 570 evrov.

Kaj lahko pričakuješ? Kot je razvidno iz tabele, se nižata tako dejanska odmerna stopnja kot osnova. Če veš, da je nova bela knjiga že napisana, po kateri boš iz svojih prispevkov v prvi steber gotovo prejela manj, razen če si tik pred upokojitvijo, potem veš, da ne moreš računati, da bo v prihodnje kaj bolje. Sama boš morala poskrbeti zase.

Idealno bi torej bilo, če bi začela varčevati takoj po študiju. Predstavljaš si, da si zelo mlada, pravkar si končala šolo, upokojitev je desetletja daleč. Prepričana si, da jo lahko še nekaj let ignoriraš, preden boš o njej začela razmišljati. Imam prav?

Seveda imaš vso pravico čakati. A običajno je to tako, kot bi pisala diplomsko nalogo. Če jo napišeš še v sklopu študija, v enem kosu, je to mala malica, če pa si oddahneš od napornih izpitov in se zaposliš, pa ugotoviš, da ti diplomatska naloga visi nad glavo še več let po končanem študiju. Marsikatera je ne bo nikoli spisala. In tega si ne boš privoščila. Tvoja diplomatska naloga se piše zdaj in z njo ne boš več odlašala.

Izjave žensk

Helena Žigon

moja babi in znana
slovenska maratonka

»Bodi borbena. Ne prepusti se sistemu. Poskrbi zase!

Ob prebiranju knjige sem se spomnila odlomka iz avtobiografske knjige Bela dama: 'Pritekla sem zadnja. Nisem odstopila in tudi shodila nisem. Niti koraka. Sem si pa sama kriva, če nisem tekla tako dobro, kot mislim, da zmorem. Lahko bi bila namreč hitrejša. A naredila sem napako, nisem se dovolj

obrzdala na začetku, sotekači so me potegnili za sabo, tako da sem začetne kilometre pretekla prehitro. Brez skrbi, vem, kako pomembno je začeti z rezervo, pozneje po polovici, če imaš moči, pa prehitevati.'

Res je, tako je to pri teku. **Pri pokojnini pa se ne smeš nič brzdati in nič čakati. Test je namreč samo eden in opraviti ga moraš uspešno!** Pojdi z Natašo na ta tek!«

Nina Erjavec

Studio Erjavec, tekstopiska

»Zelo sem počaščena, da si delila z menoj svojo knjigo, za katero bi si želela, da bi jo napisala sama. Užitek jo je bil brati. Ob prebiranju sem se spomnila na zgodnico: Nekega dne je potekala tekma žab, cilj pa je bil doseči vrh visokega stolpa. Na prizorišču se je zbralo veliko opazovalcev, ki so jih spodbujali. Tekma se je začela in pravzaprav nihče od opazovalcev ni verjel, da bo kateri koli žabi uspelo doseči vrh stolpa. Mnenja

so si bila skoraj vsa podobna: 'Kakšno trpljenje, nikoli jim ne bo uspelo! Previsoko je in prenevarno!' Žabe so nekaj časa vztrajale in lezle proti vrhu, a so počasi druga za drugo začele odstopati in omagovati. Razen ene, ki je šla vztrajno naprej. Opazovalci so se čudili in govorili: 'Kaj pa ji je?! Ali ne vidi, da je nemogoče doseči cilj in da ni še nobeni uspelo? Nora je, nikoli ji ne bo uspelo!' A ta žabica se ni predala. Nadaljevala je svojo začrtano pot in na koncu le prišla na vrh stolpa. Druge žabe so želele izvedeti, kako ji je to uspelo. Tako se ji je ena izmed poraženek približala in jo povprašala po skrivnosti njenega uspeha in odkrila, da je bila edina zmagovalka GLUHA!

Bodi vedno gluha, ko ti nekdo reče, da ne zmoreš izpolniti svojih sanj in želja! Sledi Natašinih korakom in uspelo ti bo.»

Mateja Lavrič

Kolektor Ventures,
direktorica

»Moram priznati, da sem se lotila branja te knjige predvsem iz radovednosti. Natašo poznam že precej časa in sem si rekla, pa da vidimo, kaj je napisala, in sem bila res zelo presenečena.

Knjigo priporočam vsem tistim ženskam, ki bi rade obrnile nov list v življenju, začele upravljati svoj denar in nehale neprestano skrbeti za finance v prihodnosti, in tistim, ki bi se rade zabavale ob sočno napisani zgodbi.«

Jasna Vidmar Svetlik

Studio Moderna,
marketing managerka

»Knjigo sem prebrala na mah. Je zelo osebna in polna zgodb iz Natašinega poslovnega in zasebnega življenja. Vsekakor jo bom priporočila svojim prijateljicam in sodelavkam.

Verjamem, da bo marsikatero, tako kot mene, brcnila v rit, saj je treba finančno prihodnost premišljeno in aktivno načrtovati, ne se le prepuščati občasnemu navdihu in hitrim odločitvam.

Skratka, razburljivo branje, ki se nadaljuje z akcijo in konča z bolj mrim spancem.«

Andreja Brozović

»Neodvisna ženska z bičem je **čudovita knjiga**, ki na **preprost način predstavi finančno plat mnogih posameznic**. Tudi sama sem našla v njej marsikateri odgovor.

Napisana je tako preprosto, razumljivo, razgibano, iskreno in vedro. V hipu me je prevzela in osvojila. Našla bo svojo pot in verjamem, da bo dosegla svoj namen.«

Petra Škarja

avtorica nekaj
knjižnih uspešnic

»Živimo v okolju, v katerem se z denarjem srečujemo na vsakem koraku, a kljub temu znanja o njegovem upravljanju ne dobimo v šolah, le redki doma. Glede na to, da je mnogo, morda kar **večina prepirov, stresa, težav povezanih z neznanjem upravljanja denarja, je ta knjiga zagotovo vredna branja, če ne kar obveza**. Ni pomembno ali

te to področje zanima ali ne, v našem svetu se preprosto moraš naučiti teh veščin. Nataša nam s to knjigo približa področje na sproščen, vsem razumljiv način, v njenem edinstvenem slogu na podlagi mnogih praktičnih izkušenj, ki jih Nataša ima. Hvala, Nataša, knjigo zagotovo priporočam vsem!«

O avtorici

Mag. Nataša Kozlevčar je neodvisna osebna finančna svetovalka in strokovnjakinja za izgubljeno dediščino, ki že skoraj desetletje uspešno deluje in svetuje v svetu financ. Preden se je lotila neodvisnega finančnega svetovanja in postala partner v podjetju Vezovišek & Partnerji, je več let vodila oddelek prodaje in svetovanja v eni večjih finančnih ustanov v Sloveniji, ki se ukvarja z varčevanjem in plemenitenjem premoženja. Njena odlika je, da na posameznikovo finančno stanje gleda kot celoto. Poleg individualnih finančnih načrtov, ki jih pripravlja za svoje stranke, sta njena strast tudi iskanje izgubljene dediščine ter izobraževanje posameznikov o varčevanju in naložbenju.

Foto: Nataša Čampelj

Moja vloga neodvisne osebne finančne svetovalke je, da ti pomagam, da je pot bolj ravna in da je cilj bližje. Vem, da življenje ni linearno in da se nam dogajajo razne stvari, a izgovorov res ne maram. Vem, da ti včasih pridejo prav, a so premnogokrat izvir tistega, česar si ne želiš. Obrni list in zaživi svoje življenje.

Nataša

Si opazila, kako hitro so minila leta od tvojih šolskih klopi? Ali pa se morda spomniš, da si zibala, danes pa otrok že pridno teče naokoli in ga morda vidiš le sem in tja. Imaš še vedno občutek, da je tvoja pokojnina še zelo daleč? Ne dovoli si izgovorov. Naredi prvi korak za svojo super prihodnost. Boš videla, nadaljnji koraki bodo mnogo lažji, tvoje življenje pa mnogo lepše in z manj stresa.

»Pri pokojnini se ne smeš nič brzdati in nič čakati. Test je namreč samo eden in opraviti ga moraš uspešno! Pojdi z Natašo na ta tek!«

Helena Žigon, moja babi in znana slovenska maratonka

»Živimo v okolju, v katerem se z denarjem srečujemo na vsakem koraku, a kljub temu znanja o njegovem upravljanju ne dobimo v šolah, le redki doma. Glede na to, da je mnogo, morda kar večina preprirov, stresa, težav povezanih z neznanjem upravljanja denarja, je ta knjiga zagotovo vredna branja, če ne kar obveza.«

Petra Škarja, avtorica nekaj knjižnih uspešnic

»Vedno bodi gluha, ko ti nekdo reče, da ne zmoreš izpolniti svojih sanj in želja! Sledi Natašinih korakom in uspelo ti bo.«

Nina Erjavec, Studio Erjavec, tekstopiska

ISBN 978-961-93851-2-8

9 789619 385128